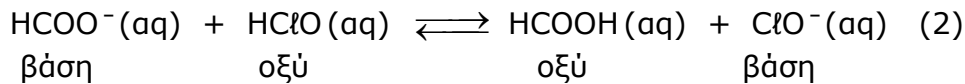
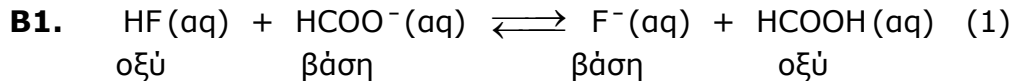

ΘΕΜΑ Α

A1. α   A2. β   A3. δ   A4. α   A5. Λ - Λ - Λ - Λ - Λ

ΘΕΜΑ Β

Γνωρίζουμε ότι η ισορροπία μιας πρωτολυτικής αντίδρασης είναι μετατοπισμένη προς την κατεύθυνση που σχηματίζονται το ασθενέστερο οξύ και η ασθενέστερη βάση. Οπότε:

- Αφού η (1) είναι μετατοπισμένη προς τα δεξιά, το οξύ HF είναι ισχυρότερο από το οξύ HCOOH (HCOOH < HF).
- Αφού η (2) είναι μετατοπισμένη προς τα αριστερά, το οξύ HCOOH είναι ισχυρότερο από το οξύ HClO (HClO < HCOOH).

Επομένως, η κατάταξη των τριών οξέων κατά αύξουσα ισχύ είναι:

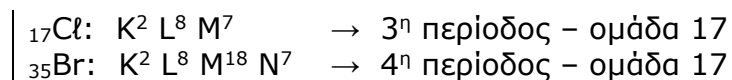

B2. ΣΩΣΤΟ το (iii)

Οι συντακτικοί τύποι των τριών οξέων είναι: H-O-ClO, H-O-BrO και H-O-ClO₂. Τα άτομα O, Cl και Br, ως άτομα ηλεκτραρνητικών στοιχείων, προκαλούν -I επαγωγικό φαινόμενο, το οποίο πολώνει εντονότερα τον δεσμό H-O, με συνέπεια να αποσπάται ευκολότερα το H⁺, δηλαδή αυξάνει την ισχύ του οξέος.

Το οξύ HClO₃ είναι ισχυρότερο από το οξύ HClO₂, καθώς το μόριό του έχει ένα άτομο O παραπάνω: HClO₂ < HClO₃.

Το οξύ HClO₂ είναι ισχυρότερο από το οξύ HBrO₂, καθώς το Cl έχει μεγαλύτερη ηλεκτραρνητικότητα από το Br: HBrO₂ < HClO₂.

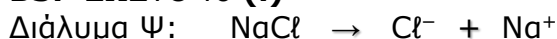
Σε μια ομάδα του Π.Π., η ηλεκτραρνητικότητα αυξάνεται από κάτω προς τα πάνω.

Δηλαδή, η κατάταξη των τριών οξέων κατά αυξανόμενη ισχύ είναι:

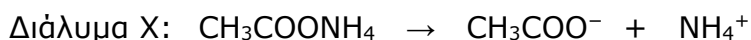

Εφόσον τα τρία διαλύματα έχουν την ίδια τιμή pH, προφανώς τη μικρότερη συγκέντρωση θα έχει το διάλυμα που περιέχει το ισχυρότερο οξύ, δηλαδή το Δ3 (HClO₃) και τη μεγαλύτερη το διάλυμα που περιέχει το ασθενέστερο οξύ, δηλαδή το Δ2 (HBrO₂): c₃ < c₁ < c₂.

B3. ΣΩΣΤΟ το (i)

Τα ιόντα Na⁺ και Cl⁻ του άλατος δεν αντιδρούν με το νερό, καθώς το μεν κατιόν Na⁺ προέρχεται από την ισχυρή βάση NaOH, το δε ανιόν Cl⁻ αποτελεί τη συζυγή βάση του ισχυρού οξέος HCl. Επομένως, το διάλυμα είναι ουδέτερο (pH=7).

Το διάλυμα περιέχει τα ιόντα NH₄⁺ και CH₃COO⁻ σε ίσες συγκεντρώσεις, όπως προκύπτει από την παραπάνω εξίσωση. Και τα δύο ιόντα αντιδρούν με το νερό, καθώς το κατιόν NH₄⁺ αποτελεί το συζυγές οξύ της ασθενούς βάσης NH₃ ενώ το ανιόν CH₃COO⁻ αποτελεί τη συζυγή βάση του ασθενούς οξέος CH₃COOH:

$\text{NH}_4^+ + \text{H}_2\text{O} \rightleftharpoons \text{NH}_3 + \text{H}_3\text{O}^+$ και $\text{CH}_3\text{COO}^- + \text{H}_2\text{O} \rightleftharpoons \text{CH}_3\text{COOH} + \text{OH}^-$
 Το διάλυμα έχει $\text{pH}=7$ (όσο και το διάλυμα NaCl), επομένως θα ισχύει:

$$K_{\alpha \text{NH}_4^+} = K_{\beta \text{CH}_3\text{COO}^-} \Rightarrow \frac{K_w}{K_{\beta \text{NH}_3}} = \frac{K_w}{K_{\alpha \text{CH}_3\text{COOH}}} \Rightarrow K_{\alpha \text{CH}_3\text{COOH}} = K_{\beta \text{NH}_3}, \text{ δηλαδή } K_{\alpha \text{CH}_3\text{COOH}} = 2 \cdot 10^{-5}$$

B4. Σωστό το **(β)** $\rightarrow \Delta \text{pH} < 0$

Αρχικά, πρέπει να εξετάσουμε αν το οξύ HA είναι ισχυρό ή ασθενές.

Διάλυμα $\Delta 1$: $\text{HA } c_1, \text{ pH}=2 \Rightarrow [\text{H}_3\text{O}^+] = 10^{-2} \text{ M}$

Ο βαθμός ιοντισμού του HA είναι $\alpha = \frac{[\text{H}_3\text{O}^+]}{c_1} = \frac{10^{-2}}{c_1}$

Αραιώνεται όγκος $V_1=0,01 \text{ L}$ του $\Delta 1$ και προκύπτει διάλυμα $\Delta 3$ όγκου $V_3=1 \text{ L}$. Έστω c_3 η συγκέντρωση του διαλύματος $\Delta 3$.

Θα ισχύει $n_{\text{HA}(\Delta 1)} = n_{\text{HA}(\Delta 3)}$, δηλαδή $c_1 \cdot V_1 = c_3 \cdot V_3 \Rightarrow c_1 \cdot 0,01 = c_3 \cdot 1 \Rightarrow c_3 = \frac{c_1}{100}$

Τελικό διάλυμα $\Delta 3$: $\text{HA } c_3, \text{ pH}=3 \Rightarrow [\text{H}_3\text{O}^+] = 10^{-3} \text{ M}$

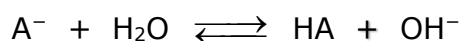
Ο βαθμός ιοντισμού του HA είναι $\alpha' = \frac{[\text{H}_3\text{O}^+]}{c_3} = \frac{10^{-3}}{10^{-2} \cdot c_1} = \frac{10^{-1}}{c_1} > \alpha$

Συμπέρασμα: Το HA είναι ασθενές οξύ, του οποίου ο βαθμός ιοντισμού αυξάνεται με τη μείωση της συγκέντρωσης, σύμφωνα με τον νόμο του Ostwald. (Αν ήταν ισχυρό, ο α θα παρέμενε σταθερός και ίσος με 1, ανεξαρτήτως c).

Εναλλακτικά: Έστω ότι το HA είναι ισχυρό οξύ. Τότε, η συγκέντρωση του $\Delta 1$ θα είναι $c_1 = [\text{H}_3\text{O}^+] = 10^{-2} \text{ M}$. Με την αραιώση σε 100πλάσιο όγκο η συγκέντρωση γίνεται 100 φορές μικρότερη, δηλαδή στο τελικό διάλυμα $\Delta 3$ η $c_3 = 10^{-4} \text{ M}$. Εφόσον θεωρήσαμε ότι το HA είναι ισχυρό οξύ, στο $\Delta 3$ θα είχαμε τότε και $[\text{H}_3\text{O}^+] = c_3 = 10^{-4} \text{ M}$, δηλαδή $\text{pH}=4$. Όμως, στο $\Delta 3$ το $\text{pH}=3$. Άρα το HA είναι ασθενές οξύ.

Διάλυμα $\Delta 2$ ($\text{NaA } c_2$): $\text{NaA} \longrightarrow \text{A}^- + \text{Na}^+$

Το κατιόν Na^+ δεν αντιδρά με το νερό, καθώς προέρχεται από την ισχυρή βάση NaOH . Αντίθετα, το ανιόν A^- αντιδρά, ως συζυγής βάση του ασθενούς οξέος HA :

Παράγονται ανιόντα OH^- , επομένως το διάλυμα $\Delta 2$ είναι αλκαλικό.

Κατά την αραιώση αλκαλικού διαλύματος, μειώνεται η συγκέντρωσή του, με συνέπεια να μειώνεται και η συγκέντρωση $[\text{OH}^-]$. Έτσι, η τιμή του $\text{pOH} = -\log[\text{OH}^-]$ αυξάνεται, οπότε η τιμή του pH μειώνεται, αφού $\text{pH} + \text{pOH} = \text{p}K_w = \text{σταθ.}$ (θ : σταθ.)

ΘΕΜΑ Γ

Γ1. ΣΩΣΤΟ το **(ii)** A: $\text{CH}_3 - \underset{\text{CH}_3}{\text{CH}} - \underset{\text{CH}_3}{\text{CH}} - \text{CH}_2\text{OH}$

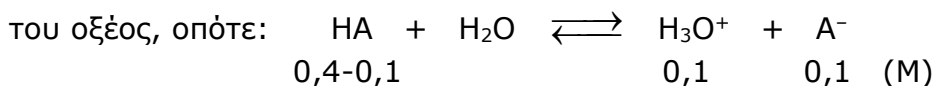
B: $\text{CH}_3 - \underset{\text{CH}_3}{\text{CH}} - \underset{\text{CH}_3}{\text{C}} = \text{CH}_2$

Γ: $\text{CH}_3 - \underset{\text{CH}_3}{\text{CH}} - \underset{\text{CH}_3}{\text{C}}\text{I} - \text{CH}_3$

Δ: $\text{CH}_3 - \underset{\text{CH}_3}{\text{C}} = \underset{\text{CH}_3}{\text{C}} - \text{CH}_3$

E: $\text{CH}_3 - \underset{\text{CH}_3}{\text{CH}} - \underset{\text{CH}_3}{\overset{\text{OH}}{\text{C}}} - \text{CH}_3$

Γ2.α) Διάλυμα Α: Ιοντίζεται το 25% του ΗΑ, δηλαδή ιοντίζονται $0,25 \cdot 0,4 = 0,1$ Μ

Είναι $K_a = \frac{[\text{H}_3\text{O}^+][\text{A}^-]}{[\text{HA}]} = \frac{0,1 \cdot 0,1}{0,3} = \frac{1}{30}$ (ΠΡΟΣΟΧΗ: ΔΕΝ γίνονται προσεγγίσεις!)

Η συγκέντρωση $[\text{H}_3\text{O}^+] = 10^{-1}$ Μ, επομένως $\text{pH} = 1$.

β) Διάλυμα Β: Η μάζα του διαλύματος είναι $m = 200 + 18 = 218$ g.

Από την πυκνότητα του διαλύματος μπορούμε να υπολογίσουμε τον όγκο του:

$$\rho = \frac{m}{V} \text{ άρα } V = \frac{m}{\rho} = \frac{218 \text{ g}}{1,09 \text{ g/mL}} = 200 \text{ mL ή } 0,2 \text{ L}$$

Η ποσότητα της γλυκόζης είναι $n = \frac{m}{M_r} = \frac{18}{x}$ mol, όπου x η M_r της γλυκόζης, οπότε

η συγκέντρωση του διαλύματος είναι $c_B = \frac{18/x \text{ mol}}{0,2 \text{ L}} = \frac{90}{x} \text{ M}$

Η ωσμωτική πίεση του διαλύματος Β είναι $\Pi_B = c_B \cdot R \cdot T = \frac{90}{x} \cdot R \cdot T$ (1)

Στο διάλυμα Α, η συνολική συγκέντρωση διαλυμένων σωματιδίων είναι:

$$c_{A \text{ ολ}} = [\text{HA}] + [\text{H}_3\text{O}^+] + [\text{A}^-] = 0,3 + 0,1 + 0,1 = 0,5 \text{ M}$$

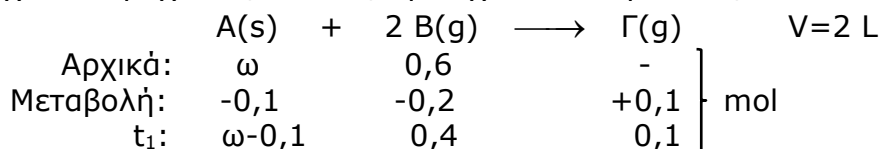
Έτσι, η ωσμωτική πίεση του διαλύματος Α είναι $\Pi_A = c_{A \text{ ολ}} \cdot R \cdot T = 0,5 \cdot R \cdot T$ (2)

Τα διαλύματα βρίσκονται στην ίδια θερμοκρασία και είναι ισοτονικά, δηλαδή

$\Pi_A = \Pi_B$, οπότε από τις (1) και (2) προκύπτει $\frac{90}{x} = 0,5$ και τελικά $x = 180$.

Δηλαδή, η ζητούμενη σχετική μοριακή μάζα της γλυκόζης είναι $M_r = 180$.

Γ3.α) Έστω ω mol η αρχική ποσότητα του στερεού Α. Μέχρι τη χρονική στιγμή t_1 έχουν παραχθεί 0,1 mol Γ, άρα έχουν αντιδράσει 0,1 mol Α και 0,2 mol Β:

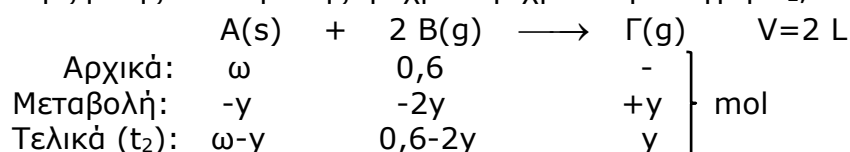
Η αντίδραση είναι απλή, επομένως ο νόμος ταχύτητας είναι: $u = k \cdot [\text{B}]^2$

Τη χρονική στιγμή $t=0$: $[\text{B}]_0 = \frac{0,6 \text{ mol}}{2 \text{ L}} = 0,3 \text{ M}$ άρα $u_0 = k \cdot [\text{B}]_0^2 = k \cdot 0,09$ (1)

Τη χρονική στιγμή t_1 : $[\text{B}]_1 = \frac{0,4 \text{ mol}}{2 \text{ L}} = 0,2 \text{ M}$ άρα $u_1 = k \cdot [\text{B}]_1^2 = k \cdot 0,04$ (2)

Διαιρώντας τις (2), (1) κατά μέλη, προκύπτει: $\frac{u_1}{u_0} = \frac{4}{9}$

β) Από την έναρξη της αντίδρασης μέχρι τη χρονική στιγμή t_2 , που αυτή ολοκληρώνεται:

Τη χρονική στιγμή t_2 : $n_{\text{ολ αερίων}} = 0,4$ mol, άρα $0,6 - 2y + y = 0,4$ και τελικά $y = 0,2$.

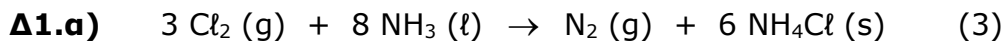
Η μέση ταχύτητα της αντίδρασης από την έναρξή της ($t=0$) μέχρι τη χρονική

$$\text{στιγμή } t_2=100 \text{ s είναι: } u = \frac{\Delta[\Gamma]}{\Delta t} = \frac{\frac{y}{2} \text{ M}}{100 \text{ s}} = \frac{\frac{0,2}{2} \text{ M}}{100 \text{ s}} = 10^{-3} \text{ M}\cdot\text{s}^{-1}$$

γ) Στην τελική κατάσταση είναι $n_B=0,6-0,4=0,2 \text{ mol}$, δηλαδή περισσεύει B. Εφόσον η αντίδραση είναι μονόδρομη και περισσεύει το αντιδρών B, οπωσδήποτε το άλλο αντιδρών, το στερεό A θα έχει εξαντληθεί -αλλιώς η αντίδραση θα συνεχιζόταν. Άρα τελικά $n_A=\omega-\gamma=0 \Rightarrow \omega=\gamma=0,2$.

Δηλαδή, η αρχική ποσότητα του στερεού A ήταν $0,2 \text{ mol} \rightarrow \Sigma\Omega\text{ΣΤΟ το (ii)}$

ΘΕΜΑ Δ

β) Το χλώριο ανάγεται από A.O.=0 στο αντιδρών Cl_2 σε A.O.=-1 στο προϊόν NH_4Cl . Επομένως, το Cl_2 είναι το οξειδωτικό σώμα στην αντίδραση (3).

γ) Παράχθηκαν $n = \frac{10,7}{53,5} = 0,2 \text{ mol NH}_4\text{Cl}$ ($M_r=53,5$)

Σύμφωνα με την (3), για να παραχθούν $0,2 \text{ mol NH}_4\text{Cl}$, πρέπει να αντέδρασαν $0,1 \text{ mol Cl}_2$.

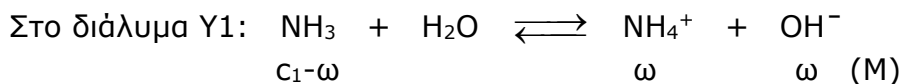
Αυτή η ποσότητα Cl_2 , σε συνθήκες STP, καταλαμβάνει όγκο $V=0,1 \cdot 22,4=2,24 \text{ L}$.

Δ2. Τα $x \text{ L NH}_3(\text{g})$ (STP) είναι $n = \frac{x}{22,4} \text{ mol}$, οπότε η συγκέντρωση του αρχικού

$$\text{διαλύματος NH}_3 \text{ είναι } c = \frac{x/22,4 \text{ mol}}{0,5 \text{ L}} = \frac{x}{11,2} \text{ M}$$

Αραιώνεται όγκος $V=0,01 \text{ L}$ του διαλύματος αυτού σε τελικό όγκο $V_1=0,1 \text{ L}$. Αν c_1 είναι η συγκέντρωση του τελικού διαλύματος (Y_1), θα ισχύει: $n_{\text{NH}_3 (\text{αρχ})} = n_{\text{NH}_3 (Y_1)}$

$$\text{δηλαδή } c \cdot V = c_1 \cdot V_1 \Rightarrow \frac{x}{11,2} \cdot 0,01 = c_1 \cdot 0,1 \Rightarrow c_1 = \frac{x}{112} \text{ M} \quad (1)$$

Είναι $\text{pH}=11$, άρα $\text{pOH}=3 \Rightarrow [\text{OH}^-]=10^{-3} \text{ M}$, δηλαδή $\omega=10^{-3}$.

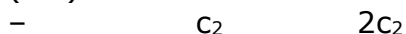
$$K_{b \text{ NH}_3} = \frac{[\text{NH}_4^+][\text{OH}^-]}{[\text{NH}_3]} \Rightarrow 10^{-5} \approx \frac{10^{-3} \cdot 10^{-3}}{c_1} \Rightarrow c_1 = 0,1 \text{ M}$$

$$\text{Από την (1) προκύπτει τότε: } \frac{x}{112} = 0,1 \text{ ή } x = 11,2$$

β) Δίνεται ότι η ποσότητα των ιόντων OH^- στο Y_2 είναι 100πλάσια αυτής στο Y_1 , δηλαδή ισχύει: $[\text{OH}^-]_2 \cdot V_2 = 100 \cdot [\text{OH}^-]_1 \cdot V_1 \quad (2)$

Στο διάλυμα Y_1 είναι $[\text{OH}^-]_1=10^{-3} \text{ M}$ και $V_1=0,1 \text{ L}$.

Στο διάλυμα Y_2 : Αν είναι c_2 η συγκέντρωση του $\text{Ca}(\text{OH})_2$, τότε από τη διάστασή του προκύπτει: $\text{Ca}(\text{OH})_2 \rightarrow \text{Ca}^{2+} + 2 \text{ OH}^-$

Δηλαδή $[\text{OH}^-]_2=2c_2$, ενώ ο όγκος του διαλύματος είναι $V_2=1 \text{ L}$.

Αντικαθιστώντας στην (2) προκύπτει: $2c_2 \cdot 1 = 100 \cdot 10^{-3} \cdot 0,1$ και τελικά $c_2=0,005 \text{ M}$

γ) Σωστό το **(ii)**

Αιθυλαμίνη: $\text{CH}_3\text{CH}_2\text{-NH}_2$ // Αμμωνία: H-NH_2

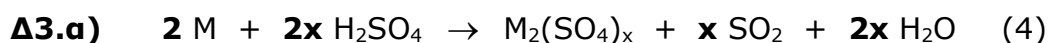
Στο μόριο της αμμωνίας το άτομο N είναι ενωμένο με 3 άτομα H, ενώ στο μόριο της αιθυλαμίνης είναι ενωμένο με 2 άτομα H και ένα αιθύλιο ($\text{CH}_3\text{CH}_2\text{-}$).

Οι υποκαταστάτες αυτοί προκαλούν +I επαγωγικό φαινόμενο, που προσδίδει στη βάση μεγαλύτερη ικανότητα να έλκει H^+ και, επομένως, αυξάνει την ισχύ της.

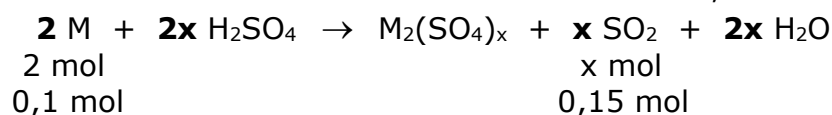
Ο υποκαταστάτης $\text{CH}_3\text{CH}_2\text{-}$ προκαλεί εντονότερο επαγωγικό φαινόμενο από το H-, επομένως η αιθυλαμίνη είναι ισχυρότερη βάση από την αμμωνία.

Τα διαλύματα Y1 και Y3 περιέχουν NH_3 και $\text{CH}_3\text{CH}_2\text{NH}_2$ με την ίδια c. Το διάλυμα Y1 έχει $\text{pH}=11$.

Εφόσον η $\text{CH}_3\text{CH}_2\text{NH}_2$ είναι ισχυρότερη βάση από την NH_3 , το διάλυμα Y3 θα είναι περισσότερο αλκαλικό από το Y1, δηλαδή θα έχει τιμή $\text{pH}>11$.

β) Αντέδρασαν 0,1 mol M και παράχθηκαν $n = \frac{3,36}{22,4} = 0,15$ mol SO_2 . Οπότε:

Θα ισχύει: $\frac{2}{0,1} = \frac{x}{0,15} \Rightarrow x=3$

Τα 2 mol M αντιδρούν με $2x=6$ mol H_2SO_4 , επομένως τα 0,1 mol M αντέδρασαν με 0,3 mol H_2SO_4 .

Δηλαδή στα 100 mL ή 0,1 L του διαλύματος Y περιέχονταν 0,3 mol H_2SO_4 , οπότε η συγκέντρωσή του ήταν: $c = \frac{0,3 \text{ mol}}{0,1 \text{ L}} = 3 \text{ M}$